

Af Jette Fugl, jefp@kb.dk og
Tina Lund, tilu@kb.dk

Skrankepaver eller læringskatalysatorer?

- biblioteket som læringsmiljø

Arbejds miljøtilsynet løftede lige et bryn, sidst de var forbi Københavns Universitetsbibliotek Frederiksberg. Og med god grund. Så nu skal vores forholdsvis nye informationsskranke udskiftes med en ny. Men hvilken?

For i kølvandet af dette genopstår samtalen, som vi kolleger, der har vagterne, har haft indbyrdes igennem flere år. Hvad er det de studerende, vores primære brugere, skal mødes med, når de går ind i biblioteksrummet, og hvordan formidler vi bedst "det" de kan få i mødet med os?

Det er jo ikke fordi, der ikke sker vejledning og undervisning i biblioteksrummet, men er alle de mange tilbud og services også synlige fra informationsskranken? For vores rolle i det fysiske biblioteksmiljø har måske ændret sig i takt med at vores brugere møder os andre steder end kun ved skranken – også i høj grad online. Men når vi møder studerende, forskere og undervisere i bibliotekets rum, så har vi jo her en oplagt mulighed for at skabe grundlag for læring og formidling – og særligt til mere grundlæggende undervisningsforløb og tilbud.

Hvad siger brugerne egentlig?

I rapporten *Analyse af fremtidens behov for forskningsbiblioteksbetjening*, udarbejdet for Kulturministeriet og Uddannelses- og Forskningsministeriet af analyseinstituttet Oxford Research, er der ingen slinger i valsen angående behovet og ønsket hos de studerende. Det står klart i svarene fra interviewene, som også indbefatter forskere/undervisere og ledelsen på universiteterne.

"De studerende er også brugere af forskningsbibliotekerne. De er indskrevet på universitetet for at få en akademisk uddannelse og derved kunne mestre de faglige og videnskabelige teorier og praksisser. Forskningsbibliotekerne spiller en rolle ift. at sikre de studerendes kompetencer inden for litteratursøgning, referencehåndtering, kildekritik etc.

Samtidig har de studerende en interesse i, at de kan få adgang til studie- og læringsmiljøer, som i dag er en funktion, bibliotekerne ofte varetager. Samlet set har de studerende derfor en interesse i, at der er et bibliotek, som er integreret på deres uddannelser og er med til at skabe et levende socialt og fagligt liv på campus." (3.1.1.3 De studerende, s. 16-17)

Når rapporten beskriver (s. 27), at universitetets forskere/undervisere og studerende alle udtrykker et fremtidig behov for adgang til fysiske rum og faciliteter på biblioteket i form af et studie- og læringsmiljø, så kan vi vel godt konkludere, at vi har et uudnyttet coaching-, lærings-, undervisnings-, vejlednings- og formidlingspotentiale.

Vi kan nikke genkendende til, at vi i de senere år har haft fokus på at skabe et godt studiemiljø, men hvad med læringsmiljøet? For her har vi ikke rigtig knækket koden, som der er gjort ift. studiemiljøet, som nu giver adgang

til forskellige læsepladser, stillezoner og rum til gruppearbejde, hvor det er muligt.

Fra læringsvision til håndgribelig realitet

Men hvordan griber vi læringsmiljøet og dets potentialer an? Hvordan kan vi fagligt understøtte videndeling og samarbejde og indfri behovet for et aktivt læringsmiljø? (3.2.4.1. s. 27)

"Universitetsledelsen giver i interviewene udtryk for, at de har fokus på at styrke de studerendes muligheder for adgang til fysiske rum og faciliteter, fordi det kan understøtte en højere kvalitet i uddannelserne og forskningen. Bl.a. har man på flere universiteter et strategisk mål om at skabe mere kreative læringsmiljøer, hvor det vægtes højt, at de studerendes engagement og deltagelse præger og bidrager til forskningen. Dette kan være en målsætning, hvor biblioteksrummene kan spille en rolle og fremme samarbejdet mellem forskere og studerende." (3.2.4 Behovet for biblioteksfaciliteter af studie- og læringsmiljøer, s. 27)

Der er altså en klar og udtalt forventning til, at bibliotekerne løfter opgaven eller i det mindste er med til det.

Så der hvor informationsskranken tidligere var samlings- og udgangspunkt for vores betjening, der er hele biblioteksrummet nu i spil. Her vil det være helt oplagt, at alle bibliotekets funktioner - forskerservice, undervisning, kommunikation og brugerbetjening - nu indlejres og sammen er med til at skabe læringsrummet. For som rapporten også beskriver, så er der to slags læring: Den biblioteksfaglige læring vi giver de studerende og den læring de selv skaber uden for vores "domæne", men som vi stiller rammer til rådighed for.

Måske skal vi først og fremmest blive bedre til at definere, hvad et læringsmiljø er i bibliotekssammenhænge? Hvordan kan det tage sig ud, og hvordan skal det spille sammen med det

Øvrige studiemiljø? På Københavns Universitetsbibliotek er der stort potentiale for udvikling af dette i samspil med forskelligartede studiemiljøer.

Et aktuelt eksempel er et fleksibelt læringsrum, der ønskes indrettet på KUB NORD, og hvor de første snakke om ønsker og behov er i gang, netop med input fra undervisere, datalab-folk og andre involveret i studiemiljøet. Læringsrummene skal kunne rumme en lang række funktioner, der både rummer vores tilbud og de studerendes egne muligheder for at skabe læring.

Kommunikation skal tænkes ind for at nå ud

Formidlingen af læringsrum og vores services er en anden kode, som det er interessant og nødvendigt at knække for at skabe en bevidsthed hos brugerne om mulighederne i mødet med os. Hvordan skaber vi en rød tråd gennem bibliotekets forskellige rum og vores tilbud? Og hvordan når vi ud med det, i øjenhøjde, med de studerende? Her ligger et kæmpe potentiale i forhold til, hvordan vi bruger fortællingen om læringsmiljø, ikke blot fysisk i biblioteket, men også på de sociale medier, og sætter ansigt på os selv som katalysatorer i de studerendes læring.

Vi håber, at vi har stillet mange spørgsmål til videre debat for vi ser det som et område, hvor der ligger et stort uudnyttet potentiale for FFU-bibliotekerne og som har mange afstikkere ud i alle kroge af et bibliotekets medarbejdergrupper. Vi er spændte på at følge, hvordan opgaverne løftes hos os selv, på KUB NORD og andre steder - og ikke mindst at få læringsmiljø-koden knækket. Så må vi se, om og hvordan vi bedst skriver skranken ind i den kode.

Rapporten Analyse af fremtidens behov for forskningsbiblioteksbetjening finder du her:

<https://oxfordresearch.dk/publications/analyse-af-det-fremtidige-behov-for-forskningsbiblioteksbetjening/>

’ Måske skal vi først og fremmest blive bedre til at definere, hvad et læringsmiljø er i bibliotekssammenhænge?

Foto: Tina Lund

Studerende arbejder i biblioteksrummet – det er her, man skal møde brugerne.

Jette Fugl og Tina Lund er begge informationspecialister ved Københavns Universitetsbibliotek, KUB SUND/SCIENCE.